

פ"י ה"ה אבל כל הגאונים אמרו שמסורת היא בידיהם
איש מפי איש שלא מנו באותן השבטים
שנה שבין חורבן בית ראשון ובנין בית שני אלא שמסות
בלבד בלא יובל, וכן משחרב באחרונה לא מנו שנת החמשים
אלא שבע שבע בלבד מתחלת שנת החורבן וכן עולה
בנמרא וכו' עכ"ל, ובהשגות ז"ל א"א הגאונים שאמרו שאין
מוזין משנת החורבן אלא שבע אולי ג"כ קודם החורבן כי
יש מפרשים דסבירא להו כרבי יהודה דאמר שנת חמשים
עולה לכאן ולכאן וכו' עכ"ל, וביאור הדברים של השגת
הראב"ד הוא, דבאמת הרי מבוחר בערכין דף ל"ב דבבית
שני נהגה רק שביעית ולא יובל מ"מ מנו יובלות לקדש
שמיטין, וכן פסק הרמב"ם בהל"ג שם, הרי דאע"פ דאין
יובל נוהג, מ"מ חשבון השנים של שביעית היה מתחיל לאחר
שנת החמשים, וע"כ מנו יובלות כדרי להתחיל אח"כ חשבון
שנות השביעיות, וא"כ מ"מ דלאחר חורבן לא מנו יובלות,
הלא הדיון של חשבון השנים לא נשתנה גם לאחר החורבן,
וע"כ סובר הראב"ד דמה שאמרו הגאונים דלא מנו יובלות
לאחר חורבן, הוא רק לר' יהודה, דלדודי' גם בבית שני
לא מנו יובלות, מאחר שעולה לכאן ולכאן, אבל הרמב"ם
דפסק כרבנן דבבית שני מנו יובלות לקדש שמיטין, קשה
מ"מ דלאחר חורבן לא מנו יובלות.

ואשר יראה לומר בזה, עפ"י שפסק הרמב"ם בהל"א שם
ז"ל מלות עשה לספור שבע שבע שנים ולקדש
שנת החמשים שנאמר וספרת לך שבע שבתות שנים וגו'
וקדשתם את שנת החמשים, ושמי מלות אלו מסורין לב"ד
הגדול בלבד עכ"ל, וא"כ י"ל דאין היובל נוהג אלא אח"כ
הקובע ע"י ספירה וקידוש ב"ד, ואם לא הוקבע ע"י ספירה
או שלא קדשוהו אינו יובל, וכן הוא בר"ה דף ח' ודף כ"ד
וקדשתם את שנת החמשים שנים אחת מקדש וא"י אחת
מקדש חדשים, הרי דהוי קידוש גמור כמו קידוש ר"ח,
וכמו דבקידוש ר"ח אם לא קדשוהו ב"ד לא הוי ר"ח כלל,
כמו כן בקידוש שנת החמשים אם לא קדשוהו ב"ד אין דין
יובל על השנה כלל, והנה הא דמנו יובלות לקדש שמיטין,
הא הוי משום דכן הוא הדיון דאע"פ דאין יובל נוהג מ"מ
אינו עולה במנין השמיטין, ולר"ך למנות השמיטין אחר
שיצבור שנת היובל, ולפ"ז נוכל לומר בדעת הגאונים לדעת
הרמב"ם, ז"ל הוא בזמן הבית שהיתה ספירת ב"ד וקדש
את היובל, ומיילא בזה קביעותא דשנות יובל, אלא דלא
היה היובל נוהג משום דלא היו כל יושביה עליה, והך
דינא דכל יושבי' אינו מעבד אלא שלא ינהגו בזה דיני יובל,
כמו החזרת שדות וכדומה, אבל עלם השנה דין יובל היתה
מדית, וע"כ הוי בה דינא שאינה עולה לחשבון השמיטין,
וע"כ מנו יובלות לקדש שמיטין, משא"כ לאחר החורבן,
דחסר אז ספירה וקידוש ב"ד, עלם השנה לית בה דין
יובל, דבלא קביעת הספירה והקידוש כל השנים אין נקבעים
ועולין בחשבון היובל, ובטל כל מספר היובל, ושנה זו אין
בה דין שנת החמשים ואינה שנת היובל כלל, וע"כ באמת
הדיון דעולה היא למנין השמיטין, ולא שייך למנות יובלות
לקדש שמיטין כיון דמלך הדיון השנה עולה במנין השביעית
הבא, ושפיר פסק הרמב"ם לדעת הגאונים דלאחר החורבן
אין מוזין רק שמיטין לבד וחשבון היובלות בטל.

ונראה דיבור דברי הרמב"ם עפ"י הספרא פ' בהר ח"ל
מנין עשה שביעית אע"פ שאין יובל ת"ל והיו
לך שבע שבתות שנים, ומנין עשה יובל אע"פ שאין שביעית
ת"ל תשע וארבעים שנה דברי ר"י וחכ"א שביעית נוהגת
אע"פ שאין יובל והיובל אינו נוהג אלא אח"כ יש עמו
שביעית, והנה הא דקאמר עשה יובל אע"פ שאין שביעית,
היכן מצינו שהיובל יהיה נוהג והשביעית לא תהיה נוהגת,
בע"כ רק באופן זה שבשנת השביעית לא היו כל יושבי'
עליה

צ"חא, דאחרי דילפינן לה מקרא דדבר השמיטה דמשמטת את
השבויה, אכתי לר"ך לדעת אחת דין שמיטה חל על השבויה
בלא שמיטת ממנו, ובפ"כ דהיינו משום דחשיבא נגישה,
דנכלל זאת בכלל לאו דלא יגוש, וע"כ שפיר הביא הרמב"ם
הך קרא דלא יגוש, כיון דכל עיקר שמיטת השבויה היא
אך מקרא דלא יגוש, והאומנס דנראה דעל נגישה לבד
לא חיל כלל דין שמיטה, ור"א לזה מכפרנית היכא דנתחייב
שבויה לדעת הרמב"ם דהחוב אינו מתבטל - ומותר לנגשו
ג"כ, הרי דלא חל על הנגישה דין שמיטה ולא אמרינן דע"י
השבויה תשתמטנה כל הנגישות, וא"כ הרי קשה דאין חלה
שמיטה על השבויה לבד, אכן נראה, דכל עיקר דין שמיטה
לא שייך רק על חיובא שיש למלוה על הלוה, אבל נגישה
הא לא הויא כלל חיובא, אכן שבויה דהויא נגישה שהיא
חיובא על הלוה, ע"כ שפיר מושיל מה דהויא נגישה על
החוב שהיא חל על השבויה הדיון דלא יגוש, וגם דהרי
עיקרה של שבויה הא הויא בצירוף החיוב תשלומין שיש לו
עליו, דהרי אינו מחוייב כלל לישבע ורק דאם לא ישבע יהא
חייב לשלם, ואשר ע"כ הרי ס"ל להראב"ד דנשפט גם החוב,
אכן דעת הרמב"ם דהחוב אינו נשפט, אבל הא מהייל מושיל
זאת, דחיל על השבויה דין נגישה חוב, ויש בה הלאו דלא
יגוש, ואע"כ דלא שייך בה דין זקיפת מלוה, והויא כשאר
חיובי מורה, דאין בהם דין שמיטה, אבל מאחר דדין שמיטה
שלה משום דהויא נגישה בעלם החוב, ועלם החוב הא יש
בו זקיפת מלוה, ממילא נשמטת שבויה ג"כ משום לא
יגוש, וזכמ"כ.

והנה בגיטין דף י"ח אונס וקנס ופיתוי וכתובת אשה שזקפן
במלוה משמטין ואם לאו אינם משמטין מאימתי
נוקפין במלוה משעת העמדה בדין, אשר לפ"ז הא ג"ע
הך דכל שאין השביעית משמטת את הממון אינה משמטת
את השבויה, דנקטה הרמב"ם על הנך ממונות דאינם משמטין
משום דחסר זקיפת מלוה, והרי זה לא יתכן אלא בשלא
עמד בדין, אבל כיון דנתחייב שבויה א"כ הא כבר עמד
בדין, ושבו הויא זקיפת מלוה ומשמטת את הממון, ותשפט גם את
השבויה, וז"ל דהא דהעמדה בדין חשובה זקיפת מלוה
היינו היכא שנתחייב או שהודה לו ואז הוא דהויא זקיפת
מלוה, משא"כ היכא דלא נתחייב רק שבויה, ע"כ עדיין
לא נוקף חיוב הממון במלוה, ושפיר אינו נשפט, והרי הא
דבעינן זקיפת מלוה הוא מקרא דמשה ידו דלא הוי משה
ידו כ"א היכא דזקפו במלוה, וכן הא דכפרנית אינה משמטת
הוא ג"כ משום דכיון דאינו יכול לתובעו אינו בכלל חשה
ידו, וע"כ אינו משמט, וא"כ לדעת הראב"ד דס"ל בהיכא
דנתחייב שבויה חשבו משה ידו גם עלם המלוה, ויוב
התשלומין, ור"א לזה דמשמטת גם עלם החוב היכא דנתחייב
שבויה, ע"כ הוא הדיון לענין זקפו במלוה ג"כ מהניא הא
דנתחייב שבויה שהיא נוקף גם עלם החוב במלוה, ולפ"ז
זהו שהסיג הראב"ד על הרע"ב שכתב דכלל הכי שאין
שביעית משמטת את הממון כגון חיוב שומרין וכדומה אינה
משמטת גם את השבויה, וע"ז הקשה דכיון דהטעם דאינה
משמטת את הממון הוא משום דלא הוי זקפו במלוה, וא"כ
כ"ז הוא בלא נתחייב שבויה ב"ד, אבל בשנתחייב שבויה
בב"ד אז הרי גם חיוב הממון נוקף במלוה, וא"כ שוב דהר
דינא להיות נשפט בין הממון ובין השבויה, והרמב"ם לטעמיה
אזיל דס"ל דבזה שנתחייב שבויה עוד לא נכלל עלם חיוב
הממון בכלל משה ידו, וא"כ הוא הדיון לענין זקיפת מלוה
ג"כ אמרינן דלא הוי בכלל משה ידו ולא נוקף עוד הממון
במלוה, וע"כ שפיר פסק דהשבויה ג"כ אינה נשמטת,
כיון דכל עיקר שמיטת השבויה הוא משום דהויא נגישה
בהחוב, וא"כ כיון דליהא לשמטה בהחוב משום דלא נוקף
במלוה, ע"כ גם השבויה אינה נשמטת כמו שנתבאר, ודוק.